

jeg ikke, at Overskudet vil blive saa stort, at det er Umagen værd at strides videre derom. Vi maa nemlig huske paa, at der er Indtægter, som for Diebliffet bruges til at lønne de geistlige Embedsmænd med, men som isølge Lovforslaget ikke ville gaa ind i Statskassen, nemlig Offer og Accidentser. Det er Noget, der ligefrem skal gives Yberne. De slippe fri for Offer og Accidentser, og det udgjør et ikke saa ganske lille Beløb. Jeg antager, at det er over en halv Million Kr. om Aaret. (En Stemme: 800,000 Kr.). Altsaa 800,000 Kr. om Aaret. Selv om nu en geistlig Lønningslov ikke bragte en eneste Dre Overskud ind i Statskassen, var det dog en temmelig betydelig Fordel for Landets Skattebære, at de slap fri for at udrede 800,000 Kr. om Aaret. Den høitærede Minister udtalte endvidere, at han forundrede sig over, at Høiremindretallet kunde frasælde Fordringen om denne separate Fond, der dog kunde bære sig selv, medens Høire gjorde Fordring paa en Separatfond for Universitetets Vedkommende, uagtet denne Fond ikke kunde bære sig selv. Jeg tror dog, at man ikke saaledes uden videre kan sammenstille disse to Ting. Dersom vi faae en geistlig Lønningslov paa det Grundlag, som her er foreslaaet, have vi en Garantii for, at de geistlige Lønninger ikke for Fremtiden ville blive afsnappede derved, at dette ikke kan ske uden en Overenskomst mellem alle Faktorerne i Lovgivningsmagten, altsaa ikke uden en Overenskomst mellem Regjeringen, Folkething og Lands-thing, og det er en stor Betyggelse. Dersom derimod Universitetets Sarformue bliver oppist, og Universitetet skal henvises til at leve af de aarlige Bevillinger paa Finantsloven, saa kan der dog ske en Forandring deri, naar blot een af Faktorerne vil det. Dersom een af Faktorerne siger Nei til Bevillingerne til Universitetet, saa staa vi overfor det Alternativ, enten ikke at kunne faae en normal Finantslov eller ogsaa at faae en Finantslov, hvor disse Bevillinger ere afsnappede. Det tror jeg dog gjør en væsentlig Forskjel; men forresten er der jo for Diebliffet ikke nogen væsentlig Forskjel mellem den høitærede Minister og os; thi den Forudsætning, under hvilken vi kunde gaa med til at frasælge Fordringen om den separate Fond, er jo nu for Diebliffet bristet, og saalænge denne Forudsætning ikke er tilstede, ere vi ikke bundne til den nævnte Indrømmelse. — Naar der har været saa stor Forskjel mellem Høire og Venstre i Udvalget med Hensyn til, hvor store Lønninger der skal bevilges til de geistlige Embedsmænd i Pengeløn, saa har en væsentlig Grund været den, at vi have opfattet Hjemmeindtægten meget forskjelligt. Vi have med vor bedste Villie ikke kunnet indrømme, at den Hjemmeindtægt, som her er beregnet, kan udgjøre et aarligt Beløb af 1,000 Kr. Der er nu Friholigen. Jeg vil gjøre opmærksom paa, at de Boliger, som Præsterne ville faae, de Præstegaarde, de ville faae, naar Nolin-

gerne ere betydelig indskrænkede, ere meget uhensigtsmæssige; men det kunne vi ikke komme bort fra. — Det vil være for stor en Udgift at sælge disse Bygninger til Nedrivning og opføre mere passende Bygninger til Præsterne; men Præstegaardene, som de ere for Diebliffet, ere beregnede for et større Jordbrug, altsaa ogsaa paa en større Husholdning, og det vilde være temmelig kostbart baade at montere og vedligeholde Præstegaarde af en Størrelse, som kunde være passende, naar Jordbruget blev betydeligt indskrænket. Det vilde være saadanne Boliger, som man f. Ex. kan finde, at Verreene have ude paa Landet; men det er en temmelig betydelig Bekostning at holde saadanne Bygninger som de nuværende Præstegaardsbygninger, og hertil kommer, at efter Forslaget skulle Præsterne udrede Halvdelen af Forrentning og Udbrug af Byggegjælden. Det vil for Manges Vedkommende udgjøre et ikke ubetydeligt Beløb, saa Friholigen vil for Mange blive en Bolig, der er temmelig kostbar. Hvad nu Forbindtagten angaar, da skal jeg ikke komme dybt ind herpaa. Der er først en langvarig Strid derom i Aviserne. Dersom man samlede Alt, hvad der var skrevet om disse 2 Ldr. Hartkorn, vilde det udgjøre en lille Literatur. Jeg skal gjøre opmærksom paa, at de, som have villet hævde, at de 2 Ldr. Hartkorn kunde give en temmelig antagelig Indtægt for Præsterne, ere gaaede ud fra den Forudsætning, at gode Præstegaardsjorder i Gjennemsnit kunne give 16 Fold Quede, 16 Fold Byg og 16 Fold Havre; det er imidlertid meget for høit anslaaet. Men uagtet de have sat Foldene saa høit, ere de dog ikke komne op til 1,000 Kr. i Hjemmeindtægt. Jeg skal minde om, hvad jeg allerede gjorde gjældende ved Sagens 1ste Behandling. Jeg vil bede de Herrer mindre Landmænd, som her ere tilstede, ret at overveie, hvad de selv ville faae ud af en saadan Noling paa 2 Ldr. Hartkorn, naar denne Noling ikke var mere end 12—14 Ldr. Land, naar de vare hjemme og selv deltog i Arbeidet med al den Kyndighed, som de vare i Besiddelse af med Hensyn til Agerbruget, og altsaa fik den størst mulige Indtægt af dette Jordtilliggende. Dernæst vil jeg bede dem trække fra det Beløb, de herved komme til, de største Udgifter, som Præsterne maa faae, fordi de ikke selv kunne arbejde med, men maa overlade Arbeidet til leiede Folk, som ofte ikke gjøre saameget Arbeide som den, der selv eter Sorden, vilde gjøre. Endelig vil jeg bede taget i Betænkning, at Præsterne ikke ere kyndige Landmænd, hvad ogsaa det erede Medlem for Velle Amts 3die Valgfreds (Th. Nielsen) gjorde opmærksom paa. Den Indtægt, som Præsterne kunne faae ud af Sorden, kan rimeligvis ikke blive nær saa høit som den Indtægt, en kyndig Landmand kan faae ud deraf. Men sammenlægger man nu den Sum, som betegner Merudgiften, og den Sum, som betegner Mindreindtægten, og trækker det fra det Beløb,